

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО БЛАГОУСТРОЮ ТЕРИТОРІЙ РОЗВАЖАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ ЦЕНТРІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У роботі розглянуто сучасні підходи до благоустрою територій розважально-оздоровчих центрів у контексті формування якісного міського середовища. Визначено основні принципи організації таких просторів, зокрема багатофункціональність, людиноорієнтованість, екологічність та інклюзивність. Проаналізовано роль природоорієнтованих рішень, сучасних технологій та дизайнерських підходів у підвищенні комфорту, безпеки та привабливості територій. Особливу увагу приділено впливу благоустрою на фізичний і психоемоційний стан користувачів, а також на загальний рівень якості життя населення. Наведено приклади реалізації сучасних підходів, зокрема Superkilen Park, High Line та Парк Наталка, які демонструють ефективність комплексного підходу до формування рекреаційних просторів.

Ключові слова: благоустрій територій, розважально-оздоровчі центри, міське середовище, сталий розвиток, інклюзивність, озеленення, громадські простори, урбаністика, рекреація, людиноорієнтоване проектування.

Abstract

*The paper examines modern approaches to the **landscaping** and improvement of territories of entertainment and health centers in the context of forming a high-quality urban environment. The main principles of organizing such spaces are identified, including multifunctionality, human-centeredness, environmental friendliness, and inclusiveness. The role of nature-oriented solutions, modern technologies, and design approaches in increasing the comfort, safety, and attractiveness of territories is analyzed. Special attention is paid to the impact of **urban enhancement** on the physical and psycho-emotional state of users, as well as on the overall quality of life of the population. Examples of the implementation of modern approaches are provided, in particular Superkilen Park, High Line, and Natalka Park, which demonstrate the effectiveness of an integrated approach to the formation of recreational spaces.*

Keywords: urban improvement, entertainment and health centers, urban environment, sustainable development, inclusiveness, landscaping, public spaces, urbanism, recreation, human-centered design.

Вступ

У сучасних умовах інтенсивної урбанізації, зростання щільності забудови та підвищення рівня психоемоційного навантаження на населення особливої актуальності набуває формування якісних рекреаційних просторів. Розважально-оздоровчі центри є важливими елементами міського середовища, які поєднують функції відпочинку, спорту, соціальної взаємодії та відновлення здоров'я. Відтак благоустрій їх територій потребує застосування сучасних підходів, що враховують не лише функціональні вимоги, а й екологічні, соціальні та естетичні аспекти [1]. Традиційні принципи організації територій, які передбачали жорстке зонування та обмежений набір функцій, поступово замінюються більш гнучкими та інтегрованими рішеннями, орієнтованими на потреби людини та сталий розвиток міського середовища [2].

Основна частина

Сучасні підходи до благоустрою територій розважально-оздоровчих центрів ґрунтуються на ідеї формування багатофункціонального, комфортного та екологічно збалансованого простору. Одним із ключових напрямів є відмова від монофункціональності на користь інтеграції різних видів діяльності в межах однієї території [3]. Це дозволяє створювати динамічні простори, які можуть одночасно використовуватися для активного та пасивного відпочинку, занять спортом, проведення культурних заходів та соціальної взаємодії. Важливу роль у цьому процесі відіграє грамотна організація пішохідних потоків, що забезпечує зручність пересування та мінімізує конфлікти між різними групами користувачів [4].

Значна увага приділяється людиноорієнтованому підходу, який передбачає врахування потреб усіх категорій населення. Формування безбар'єрного середовища є обов'язковою умовою сучасного

благоустрою, що включає створення зручних маршрутів пересування, доступних входів, тактильних елементів та адаптованих зон відпочинку. Крім того, підвищення рівня комфорту досягається через використання ергономічних малих архітектурних форм, якісного освітлення, навісів, озеленення та продуманого розміщення функціональних елементів [5].

Екологічний аспект благоустрою є одним із визначальних у сучасному проектуванні. Використання природоорієнтованих рішень сприяє покращенню мікроклімату, зниженню рівня забруднення та підвищенню біорізноманіття. Зокрема, широко застосовуються принципи дощового водоменеджменту, використання водопроникних покриттів, створення зелених насаджень із локальних видів рослин та інтеграція водних об'єктів [6]. Такі рішення не лише виконують екологічну функцію, а й підвищують естетичну привабливість території, створюючи сприятливі умови для відпочинку.

Важливим елементом сучасного благоустрою є впровадження інноваційних технологій, які сприяють підвищенню ефективності функціонування території. «Розумне» освітлення, системи відеоспостереження, інтерактивні інформаційні панелі та цифрові сервіси для користувачів дозволяють забезпечити високий рівень безпеки, зручності та адаптивності простору. Такі технології також сприяють формуванню сучасного іміджу розважально-оздоровчих центрів і підвищують їх конкурентоспроможність.

Особливого значення набуває формування унікального образу території, що досягається через поєднання архітектурних, ландшафтних та дизайнерських рішень. Використання тематичного зонування, художніх інсталяцій, сучасних матеріалів та нестандартних форм дозволяє створити впізнаваний простір, який викликає емоційний відгук у відвідувачів. У цьому контексті важливим є також врахування місцевого контексту, історичних особливостей та культурної ідентичності території [5].

Сучасні підходи до благоустрою передбачають також гнучкість та адаптивність простору, що дозволяє змінювати його функціональне наповнення залежно від потреб користувачів, сезонності або проведення різноманітних заходів. Це особливо актуально для розважально-оздоровчих центрів, які часто виконують роль багатофункціональних громадських просторів.

Реалізація зазначених підходів підтверджується практикою успішних світових і вітчизняних проєктів. Наприклад, Superkilen Park у Копенгагені (рис. 1) є прикладом інтеграції багатофункціонального простору з яскравою ідентичністю, де поєднуються рекреаційні, спортивні та культурні елементи [7]. Парк створений з урахуванням потреб мультикультурного населення та включає об'єкти з різних країн світу, що підкреслює його унікальність. Іншим прикладом є High Line у Нью-Йорку (рис. 2), який демонструє ефективну реконструкцію занедбаної інфраструктури в сучасний громадський простір із високим рівнем озеленення, пішохідної доступності та привабливості для користувачів [8].

Рис. 1. Superkilen Park у Копенгагені

Рис. 2. High Line у Нью-Йорку

Серед українських прикладів варто відзначити Парк Наталка у Києві (рис. 3), де реалізовано сучасні принципи благоустрою, включаючи зонування території, створення велосипедної інфраструктури, дитячих та спортивних майданчиків, а також якісного озеленення [6]. Ще одним вдалим прикладом є Стрийський парк у Львові, де поєднано історичну спадщину з сучасними підходами до організації рекреаційного простору. Ці приклади демонструють, що впровадження комплексного підходу до благоустрою дозволяє створювати ефективні, комфортні та естетично привабливі простори.

Рис. 3. Парк Наталка у Києві

Окремим перспективним вектором розвитку благоустрою територій розважально-оздоровчих центрів є підвищення їхньої адаптивної стійкості. В умовах сучасних викликів територія має не лише виконувати естетичну роль, а й виступати гарантом безпеки та психологічного розвантаження. Використання елементів геопластики, захищених павільйонів та сенсорних зон відпочинку дозволяє створити середовище, що сприяє швидкій регенерації сил відвідувачів, забезпечуючи при цьому високий рівень автономності та функціональної надійності рекреаційного простору.

Висновки

Сучасний благоустрій територій розважально-оздоровчих центрів базується на синергії багатфункціональності, інклюзивності та екологічної відповідальності. Використання світового та вітчизняного досвіду доводить, що перехід від жорсткого функціоналізму до гнучкого людиноорієнтованого проектування дозволяє створювати простори, які є не лише комерційно привабливими, а й соціально корисними. Подальший розвиток галузі пов'язаний із впровадженням інтелектуальних систем та адаптивних ландшафтних рішень, що забезпечать сталий розвиток міських громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Pattacini L. Defining public open spaces: an investigation framework to inform planning and design decisionmaking processes. *Landscape Research*. 2021. Vol. 46, No. 5. P. 653–672.
2. Franck K. A., Huang T.-S. (Eds.). *Routledge Handbook of Urban Public Space: Use, Design, and Management*. Routledge, 2023. 450 p.
3. Lafrenz A. J. Designing Multifunctional Urban Green Spaces: An Inclusive Public Health Framework. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022. Vol. 19, No. 17. P. 10867.
4. Hjort M., Martin W. M., Stewart T., Troelsen J. Design of Urban Public Spaces: Intent vs. Reality. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2018. Vol. 15, No. 4. P. 816.
5. Seppeli S. (ed.) *City Project and Public Space*. Springer, 2013. 214 p.
6. Гришина Т. В. Сучасні тенденції організації рекреаційних просторів на екологічну систему. *Містобудування та територіальне планування*. 2020. Вип. 75. С. 112-120. URL: <http://archinform.knuba.edu.ua/>.
7. Superkilen. Wikipedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Superkilen> (дата звернення: 18.03.2026).
8. Cranz G. *The Politics of Park Design: A History of Urban Parks in America*. MIT Press, 1982. 416 p.

Мартинюк Марина Олегівна - здобувачка групи БМ-22б, факультет будівництва, цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: maryna.m1004@gmail.com

Рундюк Світлана Володимирівна — кандидатка технічних наук, доцентка кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: rundyksv@gmail.com

Maryna Martyniuk - student of the BM-22b group, Faculty of Construction, Civil and Environmental Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: maryna.m1004@gmail.com

Svitlana Ryndiuk - PhD, docent of Department of Construction, Municipal Economy and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rundyksv@gmail.com